

PLAN DE ACCIÓN TITORIAL DE LA E.T.S. de ARQUITECTURA DA CORUÑA. UDC. 2020/2021

CONTEXTUALIZACIÓN

O Plan de Acción Titorial (PAT) ten como obxectivo ofrecer ao alumnado un apoio titorial personalizado a través de accións como son a información, a formación, a orientación e o seguimento da súa traxectoria universitaria. A acción titorial formúlase como estratexia educativa grupal e individual que permita dar respostas ás necesidades de apoio e asesoramento do alumnado durante a súa estada na Universidade.

O curso 2020/2021 é o duodécimo ano de implantación do Plan de Acción Titorial na Escola Técnica Superior de Arquitectura. O programa propio do PAT foi aprobado inicialmente na Xunta de Escola en data 28 de xullo de 2011 e actualizado coa incorporación do proxecto de mentoría o 16 de setembro de 2013. Con data 29 de outubro de 2020 preséntase de novo para aprobación, se procede, na Xunta de Escola, con modificacións relativas aos contidos e procesos de titorización voluntarias para o profesorado participante.

As axentes implicadas neste proceso son:

- 653 estudantes matriculadas no Grao en Estudos de Arquitectura, xunto con 45 do Grao en Arquitectura, en proceso de extinción. No Mestrado Universitario en Arquitectura o número de estudantes é de 83.
- 80 profesoras e profesores que imparten docencia nas diferentes titulacións, en materias de cursos diferentes. Isto supón un 74,8 % do total do profesorado do centro, implicado neste curso académico no PAT
- Alumnado mentor, que continúa co proxecto de mentorizaxe iniciado durante o curso académico 2012-2013. Son 11 estudantes do Grao en Estudos de Arquitectura e 1 do Mestrado Universitario en Arquitectura

O Grao en Paisaxe, en implantación desde o curso 2019/2020, non se incorpora no PAT por ter a súa docencia programada maioritariamente este ano na EPS de Enxeñaría de Lugo (Universidade de Santiago de Compostela)

ANÁLISE DE NECESIDADES: Propias do centro, titulación e momento actual

O alumnado procede fundamentalmente de diversos lugares da comunidade autónoma, posto que se trata do único centro público que imparte a titulación de Arquitectura en Galicia. É preciso sinalar a presenza dun elevado número de estudantes de outras comunidades e, cada vez máis, de outros países. Moitos deles son de fala hispana ou lusófona, pero outros non.

O perfil do estudantado que acceden ao primeiro curso de Grao en Arquitectura corresponde, maioritariamente, a alumnado que accede á universidade desde o bacharelato e as Probas de Acceso á Universidade. Os alumnos procedentes de Formación Profesional ou doutros estudos universitarios son minoría. A maior parte deles acceden á titulación cunha importante carga vocacional, aínda que adoecen de certo coñecemento do que supón o desenvolvemento da carreira en si mesma e das posibilidades laborais ao final da mesma.

Na actualidade, o novo plan de estudos Grao en Estudos de Arquitectura atópase totalmente implantado, non habendo docencia do antigo plan Grao en Arquitectura. Unha alta porcentaxe dos alumnos que comezaron a ser tutelados dentro do Plan de Acción Titorial (PAT) no curso 2013/2014, atópanse cursando o PFG (materia pertencente ao Grao en Arquitectura, e no TFM (Grao/Máster en Estudos de Arquitectura) algúns deles, colaboraron como mentores, dentro do proxecto de mentorizaxe en marcha na Escola desde o curso 2012/2013.

A incorporación cada ano dos novos alumnos en primeiro curso, (e por tanto a súa inclusión no PAT dese curso e dos seguintes), dará lugar a un incremento do alumnado asignado a cada titor, polo que se fai imprescindible un proceso de captación de novos titores para manter a proporción adecuada de alumnos por titor, e para iso é necesario unha mellora no recoñecemento por parte da propia UDC do profesorado participante no PAT que neste momento ascende a 80 profesores/as da Escola.

Outra posibilidade que xa se expuxo no proxecto inicial do PAT da Escola, aconsellada por expertos en titoría e levada a cabo noutras universidades é a colaboración do alumno/a mentor/a, e que xa é unha realidade no PAT da escola, actividade que se detalla máis adiante.

Cómpre sinalar como principal problema o baixo grao de implicación do alumnado e, como consecuencia, a baixa motivación do profesorado no programa. Detéctase desde hai anos un descenso na participación do alumnado, a nivel xeral e en particular neste tipo de programas participativos, o que orixina que o profesorado perda interese e se cuestione a súa utilidade. É necesario implantar novas estratexias para mellorar esta implicación.

Detéctanse, ademais, necesidades que deberían ser tidas en consideración dentro do PAT, como é o escaso coñecemento da titulación e das posibilidades laborais da arquitectura por parte do alumnado entrante.

METAS E OBXECTIVOS: Metas a longo prazo e obxectivos que podemos alcanzar no momento actual

O principal obxectivo que se pretende conseguir co PAT da ETSAC da UDC é que o alumnado dispoña dunha ou varias persoas de referencia que lles proporcionen axuda e unha orientación xeral durante a súa vida académica.

Os obxectivos do Plan de Acción Titorial na ETSAC están aliñados coas indicacións da Universidade, e son os seguintes:

1. Favorecer o nivel de integración na Escola do estudiantado de novo ingreso
2. Mellorar o coñecemento do centro
3. Colaborar na mellora dos procesos de ensinanza-aprendizaxe
4. Axudar na toma de decisións e na elección dos itinerarios formativos
5. Identificar problemas que se produzan no centro, que repercutan no normal desenvolvemento das actividades académicas do alumnado
6. Consolidar a figura do alumnado mentor

Este último é específico do noso centro. A principal meta a medio prazo é a mentorizaxe sobre a carreira profesional, orientar profesionalmente como paso previo á incorporación ao mundo laboral daquel alumnado próximo rematar os seus estudos; este aspecto tamén se aborda no centro a través

de talleres/xornadas informativas organizado pola dirección da Escola cada curso académico e, este ano, en colaboración co PAT.

RECURSOS: Materiais e humanos cos que contamos.

Os recursos cos que contamos son os/as docentes do centro que voluntariamente accederon a participar como titores xunto cun profesor/a que actúa como coordinador/a de o PAT da Escola. Como xa se mencionou, están involucrados como profesores titores neste curso un total de 80 docentes.

MODELO ORGANIZATIVO: Período de solicitude titores / asignación de titores/as ao novo alumnado. Período de solicitude mentores / asignación de mentores/as ao novo alumnado. Formato de traballo: reunións de coordinación, funcionamento da titoría, actividades, asuntos a tratar nas reunións, informe final.

En primeiro lugar, cabe sinalar que a partir da formulación de que o/o titor/a é unha persoa de referencia para o alumnado ao longo da súa estancia universitaria, os/os titores/as asumen cada curso ao estudiantado que viñan titorizando durante os cursos anteriores, e incorporan ao alumnado de primeiro curso que se lle asigna nese curso académico.

Tras un período inicial de solicitude de novos titores/as, a asignación do novo alumnado aos/os titores/as faise ao comezo do curso académico. Esta asignación realízase a coordinadora do PAT de maneira aleatoria, excepto naqueles casos nos que o profesor manifesta previamente o seu interese por titorizar alumnos/as aos que lles imparte clase por estar constatado que se produce un vínculo maior entre eles, que repercute no mellor desenvolvemento das titorías.

Ao comezo do curso, desenvólvese na Escola unha Xornada de Benvida dirixida aos novos estudantes de primeiro curso. Nela preséntaselles o PAT (entre outros servizos do centro e da UDC) e explícaselles en que consiste o proxecto de mentorizaxe.

As actividades do PAT articúlanse ao redor dunha serie de reunións/contactos entre titores/mentores e estudantes, e entre a coordinación do PAT do centro e os titores/mentores. As reunións entre o titor/a ou mentor/a e estudantes son convocadas a iniciativa dos primeiros de maneira grupal/individual en función dos compromisos académicos dos alumnos/as.

Neste curso implántase un sistema de titoría grupal virtual, de carácter voluntario para o profesorado, dentro das limitacións impostas pola situación sanitaria. Esta iniciativa busca reforzar o papel que ten o PAT de achegamento e apoio ao alumnado, especialmente necesario para as persoas matriculadas por primeira vez, agora que a súa presenza no centro se viu tan reducida.

A principal diferenza en termos de organización refírese á creación de grupos de titorización co alumnado de primeiro curso, en lugar dunha asignación unipersoal. Estes grupos estarán formados por máis de un/ha profesor/a, alumnas/os mentoras/es e estudantes de primeiro curso. O obxectivo é facilitar un espazo (virtual) e varias persoas de referencia ás que poder acudir e intentar favorecer a continuidade de seguimento, aínda que alguén se "descolgue" do grupo. Algúns destes grupos dirixíranse especificamente a *incoming students*, xa que ademais varias das mentoras interesadas participaron en programas de mobilidade e poden aportar a súa experiencia.

Tamén se prevén actividades formativas organizadas en colaboración coa dirección do centro e co alumnado e destinadas a mellorar o coñecemento da escola, da carreira e da profesión. Entre elas, propóñense:

- Unha xornada virtual para compartir traballos académicos de cursos anteriores, presentados por alumnado e profesorado
- Palestras de profesionais da arquitectura que desenvolven o seu traballo en ámbitos moi diversos e presentan saídas laborais non sempre evidentes
- Universidade popular desde o alumnado para o alumnado, ofrecendo coñecementos útiles para a carreira.

No caso de detectarse ao longo do curso algunha necesidade específica por parte do alumnado, tratarase de planificar algún tipo de actividade apropiada para ese tema.

A continuación, preséntanse os diferentes aspectos das actividades previstas ao longo do presente curso en orde cronolóxica de execución.

1.- DESENVOLVEMENTO PAT / TITORES. Cronograma.

Presentación do PAT ao alumnado. Reunión Inicial no curso de acollida: 22 de Setembro de 2020

Nun o Acto de Benvida á ETSAC a todos/as os/as estudantes de primeiro curso matriculados por primeira vez, realizado a través da plataforma Teams a coordinadora do PAT do centro e mentoras de cursos pasados e do actual informan ao alumnado de:

- Que é o Plan de Acción Titorial.
- Como se vai a desenvolver o PAT.

Durante as primeiras semanas, o alumnado cubre a Ficha Inicial do Plan de Acción Titorial a través de Microsoft Forms cos seus datos de contacto para poder asignar tutores/as e/ou mentores/as do centro.

Cronograma das reunións de titorías

1ª Reunión

A reunión desenvólvese en diferentes tempos atendendo a se os/as estudantes acceden por primeira vez á titulación neste curso académico ou se xa formaron parte do PAT do centro en cursos anteriores. Esta distinción faise tendo en conta que a temática a tratar con estes alumnos/as é diferente.

1ªA. Alumnos/as de primeiro curso de grao que acceden por primeira vez á titulación (principios de novembro, unha vez efectuada a asignación de tutores e/ou mentores.

Cada profesor/a-titor/a e no seu caso co alumno mentor/a e cos/os alumnos/as asignados este curso, trata sobre os seguintes contidos:

- Coñecemento do grupo.
- Contexto do centro.
- Información da hora de titoría do profesor.
- Expectativas da función titorial.

1ºB. Alumnos/as tutelados/as o curso pasado (mediados de novembro, metade do primeiro cuadrimestre, segundo conveña por calendario de coordinación)

Cada profesor/a-titor/a con o seu grupo de estudantes tutelados o curso pasado, trata sobre os seguintes contidos:

- Resultados alcanzados o pasado curso académico.
- Fracasos e dificultades atopadas.
- Perspectivas para o novo curso académico.
- Información da hora de tutoría do profesor.

2º Reunión grupal de seguimento (marzo 2020)

Cada titor/a / mentor/a con o seu grupo de alumnos/as trata sobre os seguintes contidos:

- Integración dos alumnos no novo curso.
- Dificultades atopadas.
- Posibles melloras dos aspectos académicos e de servizos.
- Análise do rendemento académico.

3º Reunión grupal final (final de curso, xullo 2020)

Cada titor/a con o seu grupo de alumnos/as trata sobre os seguintes contidos:

- Resultados e logros alcanzados.
- Fracasos e dificultades atopadas.
- Análise do contexto académico do centro.
- Balance do proceso de acción titorial realizado e melloras con relación á aprendizaxe.

Sesión Individual do Alumno Tutelado

O profesor/a-titor/a asigna unha hora de tutoría individual á semana que comunica ao seu grupo na primeira reunión.

Esta tutoría é voluntaria para o alumno/a, para que asista no caso de que requira o asesoramento do seu titor.

Obxectivo:

- Coñecer ao alumno/á través dun proceso de relación persoal máis aló de informar e contestar preguntas e no que se orixina un compromiso de diálogo titor/a-alumno/a.
- Que o/o alumno/a senta escoitado e atendido neses momentos nos que necesita axuda.

Cronograma dos contactos / reunións de coordinación

1º reunión/contacto inicial de coordinación (novembro de 2019)

Esta primeira reunión/contacto de coordinación desenvólvese en dúas etapas:

- En primeiro lugar, a coordinadora do PAT contacta co profesorado que xa exerceu titorizaxe en cursos anteriores.
- Tamén contacta/reúnese con aquel profesorado interesado na nova proposta de titorizaxe grupal, para formular unha proposta sobre a que tomar decisións colectivas acerca do posible funcionamento desta iniciativa.

A coordinadora do PAT propón unha asignación dos alumnos novos aos titores, mantendo a mesma cociente de alumnos por cada profesor-titor.

Propónse un calendario de actuacións que se presenta á totalidade do profesorado titor.

Nesta mesma reunión/contacto coméntase a planificación do desenvolvemento do PAT ao longo do curso académico.

Obxectivos:

- Planificar o PAT para o curso académico.
- Presentación e análise do Cronograma orientativo do PAT elaborado pola coordinadora do PAT.
- Presentación do proxecto de mentorizaxe destinada aos/os alumnos/as dos últimos cursos da titulación (Grao), como continuación da implantación da figura do alumno/a mentor/a en o Plan de Acción Titorial da Escola.

2ª reunión/contacto final de avaliación do PAT (xullo 2020)

Nesta reunión/contacto valóranse os resultados constatados e o nivel de satisfacción dos alumnos co PAT.

Obxectivo:

- Avaliar todo o proceso de acción titorial realizado ao longo do curso.

Desde a coordinación do PAT da UDC envíase unha enquisa en formato electrónico dirixida tanto aos titores como aos alumnos, que serve, tras unha posterior análise dos resultados para avaliar o proceso xeral de desenvolvemento do PAT na UDC.

Esta análise de resultados, faise público na reunión de coordinación entre os coordinadores do PAT dos centros, que se convoca anualmente, na que se comentan os resultados globais destes cuestionarios co obxectivo de propor accións de mellora en cursos posteriores na posta en práctica do PAT a nivel global na UDC.

Cronograma para outras actividades

Xornada virtual sobre traballos académicos de anos anteriores: mediados do primeiro cuadrimestre.

Palestras con profesionais da arquitectura: ao longo do curso, nas horas reservadas para este propósito no horario da Escola.

Universidade popular: próxima temporalmente á FETSAC, a semana cultural organizada polo alumnado.

2- DESENVOLVEMENTO PAT / PROXECTO DE MENTORIZAXE

A mentorizaxe é unha relación entre unha persoa con máis experiencia (o mentor) e unha persoa con menos experiencia (estudante primeiro curso).

En función das relacións que se establecen entre os participantes nun programa de mentorizaxe algúns autores falan de relacións formais con roles asignados (mentorizaxe formal) e relacións informais sen adxudicación de ningún rol (mentorizaxe informal). No noso caso, decantámonos por un tipo de mentorizaxe formal, e dentro deste tipo elixiuse a categoría grupal, na cal o/o mentor/ra

reúnese regularmente cun grupo de novos estudantes de primeiro e actúa de dinamizador, con ou sen a presenza de profesorado titor.

O proxecto está dirixido a alumnos/as de cuarto e quinto curso e TFG/TFM (pertencentes na actualidade ao Grao/Máster en Estudos de Arquitectura) de maneira que poidan mentorizar a alumnos/as de primeiro curso. Entendemos que pór en contacto a alumnos/as de primeiro curso con alumnos/as dos últimos cursos da carreira pode ser beneficioso para todos os axentes implicados. Como sinala Ana Cales Doñate no libro *Deseño e desenvolvemento de programas de mentorizaxe en organizacións*, no ámbito académico algúns destes beneficios son: a mellora dos expedientes académicos, maior satisfacción cos estudos, maior autoestima e madurez persoal.

Para xestionar este proxecto optouse por facer unha convocatoria aberta ao alumnado, coa posibilidade de que o profesorado titor propoña tamén a alumnado de últimos cursos do Grao e/ou Máster en Estudos de Arquitectura, que ben pola súa implicación no PAT (seguimento do programa, seriedade, etc), polos bos resultados académicos, polas súas habilidades interpersoais, etc., considéreo adecuado para mentorizar a un pequeno grupo de alumnos/as de primeiro. Respetar a estrutura de grupo permite ao mentor ter ao seu titor dispoñible ante calquera dificultade que poida atoparse e poder solicitar algún tipo de asesoramento. Con todo, esta estratexia organizativa pode variar pois depende do número de solicitudes de mentores por parte dos novos estudantes e a dispoñibilidade de mentores/as cada curso académico.

Participar como mentor/a é totalmente voluntario, a persoa titora proponllo ao seu alumno ou alumno e este pode aceptar ou rexeitar o implicarse nesta acción. Este curso 2020/2021 dispomos de 12 mentores/as e 80 profesores/as tutores/as.

Os alumnos/as mentores/as que se implican neste proxecto reciben asesoramento previo ao comezo da súa tarefa como mentores por parte dos seus tutores/as e da coordinadora da Escola. O primeiro contacto entre os novos alumnos e mentores desenvólvese durante as primeiras semanas de funcionamento do curso.

Aos alumnos/as mentores/as asígnaselles un pequeno grupo de alumnos/as de primeiro curso, integrados no novo sistema de grupos de titorización. O seu labor de mentorizaxe ten unha duración inicial dun curso académico. Tras este período temporal estes alumnos/as (xa en segundo) serán tutelados polo/o profesor/a titor/a asignado pola coordinadora do centro.

Recoñecer o labor desempeñado polos mentores/as por parte da organización (universidade) é un principio básico para que unha acción deste tipo funcione. Aos alumnos/as que participan neste proxecto de mentoriaxe, ofrécéselles 1,5 créditos ECTS ao final de cada curso cuadrimestre no que desenvolvan esta tarefa. Este crédito aparecerá recoñecido nun certificado expedido polo Vicerreitorado de Títulos Calidade e Novas Tecnoloxías e quedará reflectido no suplemento europeo ao Título.

Proceso de implantación: Cronograma.

Selección de mentores: desde mediados de setembro até o 25 de setembro de 2020

Anunciado a través de distintas canles de difusión (web da Escola, carteis, listaxes de distribución de correo do alumnado), ábrese un prazo para que se presenten alumnos interesados en colaborar como mentores do PAT durante o curso 2020/2021; o prazo remata o 25 de setembro.

Asignación de alumnos a tutores/as e mentores/as

A principios do curso publícanse en cada aula de primeiro curso, e nos taboleiros virtuais da Escola, unha listaxe cos alumnos-mentores-tutores do devandito curso. Tamén se facilita esta información a través da plataforma Teams e o grupo creado especificamente co alumnado de primeiro curso por primeira vez.

Así mesmo, facilítanselles aos tutores / mentores as fichas iniciais cumprimentadas polos alumnos de primeiro a través do formulario de Microsoft Forms, para facilitar o contacto entre as distintas partes.

Publicación do cronograma de reunións para o curso

Simultaneamente, a principios do curso envíaselles por correo aos/as tutores/as, o cronograma das reunións/contactos programados para o presente curso académico entre tutores/as e mentores/as cos alumnos de primeiro curso.

Entre os **labores dos/as mentores/as** están:

- Convocar aos alumnos/as asignados a varias reunións presenciais/contactos non presenciais ao longo do curso. Unha na metade de cada cuadrimestre e outra ao final de curso.
- Atender as titorías individuais demandadas polos alumnos/as.
- Transmitir aos seus tutores/as ou á coordinación do centro as debilidades e fortalezas do centro, do estudantado, da docencia e de nosa propia acción tutorial.

Sesión de seguimento do labor dos mentores/as

A coordinadora mantén un contacto frecuente cos mentores.

Ao final do curso, establécese un novo contacto entre mentores e coordinadora para valorar a experiencia e tentar mellorar o proxecto.

Memoria final da labor desenvolvida. Avaliación.

Ao finalizar o curso, o/o mentor/a, ten que presentar unha pequena memoria/informe do labor desenvolvido durante o curso, valorando esta experiencia.

Neste formulario / correo electrónico / reunión final preténdese recoller as debilidades e fortalezas do centro, do estudantado, da docencia, así como da iniciativa de mentorizaxe implantada este curso no centro.

A análise destes resultados serve para propor accións de mellora en cursos posteriores e publícanse a través da web do Cufie e pola Coordinación do PAT da UDC para que todos os axentes implicados no PAT teñan acceso a eles.

A Coruña, a 29 de outubro de 2020

Asdo. Hilda Cuba Cabana

Coordinadora do PAT de la ETSA